

Høringsnotat til Helse- omsorgstjenester i Midtre Gauldal fram mot 2030.- sak 2020/1018.

Pårørendegruppa ved Singsås bo- og dagsenter har lest strategiplanen og vedlagte dokumenter.

Strategiplanen er omfattende i tekst og tall– med tjenester fra matombringning til sykehjemsplass som kan tilbys etter vurdering og vedtak. Hovedtanken er at det skal satses stort på forebyggende og helsefremmende tiltak. Innholdet i tjenestene omtales lite – ei heller hvilken konsekvens strategien har for innbyggere og ansatte i helse og omsorgstjenesten. Vi leser at kommunen mener de yter omsorg av god kvalitet og men at ressursbruken ikke er bærekraftig inn i nye tiår.

I kommunebarometert 2019 skårer Midtre Gauldal veldig bra på enerom, iverksettelse av hjemmesykepleie, matombringning, og fagutdannet personale – men meget dårlig på legetjeneste i sykehjem, demensplasser, liggetid i sykehus og spesialsykepleiere. Hva tenker kommunen om rekruttering og stimulerings tiltak for å ha tilstrekkelig fagpersonell og kompetanse? Samhandling med spesialisthelsetjenesten må styrkes – og kommunen må være beredt til å bruke Helseplattformen som kommer i 2022/2023.

Pårørendegruppa har et særskilt søkelys på omsorgsboliger, hvor disse skal plasseres – hvilke beboere de er tiltenkt og hvilken omsorgstjeneste som skal ytes.

Midtre Gauldal kommune skriver de vil jobbe utfra sju hovedprinsipper når framtidens helse- og omsorgstjenester skal utvikles:

- 1.Fra passive mottakere til aktive deltakere
- 2.Fra pleie og reparering til forebygging og helsefremmende arbeid
- 3.Hverdagsmestring og livsglede gjennom bruk av ny teknologi
- 4.Alle i samfunnet må bidra; familien, venner og frivilligheten aktiviseres for at alle innbyggere skal oppleve livskvalitet og kunne bo hjemme lengst mulig
- 5.Flest mulig skal kunne bo i egen bolig lengst mulig
- 6.Bygda som sentral i helsefremmende aktiviteter
- 7.Livskvalitet gjennom aktivitet, deltakelse og fellesskap

Vi kan ikke se noe hovedprinsipp hva kommunen ønsker- eller plikter å gi sine innbyggere av helse- og omsorgstjenester, og hvilken kompetanse som trengs for utvikle eller å gi disse tjenestene.

Hovedprinsippene til kommunen er at en skal møte framtida med en aldrende befolkning med at de skal være aktive, friske, selvhjulpne i egen bolig med hjelp av familie, frivillighet og ny teknologi. En skal holde seg langt oppe i en mestringstrappa (tidligere omsorgstrapp). En velmenende og god strategi for mange eldre – men den strategien holder ikke for de med større og sammensatte omsorgsbehov. Det er disse innbyggerne kommunenes helse –og omsorgstjeneste har et spesielt ansvar for.

Strategien mangler innhold hvordan en skal ivareta de som kommer lengre ned i trappa – vi snakker om eldre, særlig de over 85 år. En vet at det sannsynligvis blir flere eldre (og yngre) som utvikler kognitiv svikt, demens, psykiske og somatiske lidelser- gjerne i mange kombinasjoner. Eldre i framtida vil leve lengre med mange diagnoser og sammensatte behov. Hvordan tenker Midtre Gauldal kommune å gi disse godt omsorgstilbud. – som hjemmeboende med velferdteknologi eller på

korttidsplass i sykehjem? Vi mener heldøgnsomsorgsboliger er et godt botilbud, når sykehjemsplass ikke er nødvendig, og at teknologi utbygges i omsorgstjenestene.

Fylkeslegen i Trøndelag har svart ut i en bekymringsmelding (2018) at velferdsteknologi må sees som et supplement – men kan aldri erstatte menneskelig og faglig omsorg. På Singsås ble helsefaglig nattevakt tatt bort i 2018 for 15 beboere og erstattet med trygghetsalarm og automatisk dørlås! Hjemmesykepleien har korte tilsynsbesøk. Brannvakt ble innsatt i 2019, da branntilsynet påpekte avvik med at minst 80% av beboerne ikke kunne evakuere seg selv ved brann. Vi kan ikke ha tillit til en slik omsorg for våre eldre, ei heller i framtiden.

En avgjørende faktor for å lykkes i å forbedre helse- omsorgstjenestene er at ledere og medarbeidere har kompetanse i pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring. Da først kan en yte likeverdige og forsvarlige velferdstjenester til sine innbyggere. (Helsedirektoratet, årsrapport for omsorg 2018)

Kommunen skriver videre i sin plan:

- Heldøgns omsorgsplasser samles på Støren. Dette for å oppnå optimal grad av tverrfaglighet, informasjonsflyt, samhandling, fleksibilitet og tilgang til andre tjenester.

Kommentar: Kommunen har drevet en sentraliseringspolitikk i mange år med å samle helse-omsorgstjenester til Støren. Helsesenteret/ sykehjem ble bygd i 1978 som en nødvendighet – ettersom pleiepasienter var plassert på 4 aldersheimen i uegnede bygninger. Men at det i framtiden skal være nødvendig å sentralisere på grunn av tverrfaglighet, samhandling, og informasjonsflyt? I morgendagens samfunn med utbygd teknologi og IT løsninger MÅ en være på samme plattform både faglig og informasjonsmessig i alle hjem, selv med avstand på flere mil. Dere skriver at bygdene skal være sentral i helsefremmende og frivillige aktiviteter – heldøgns omsorgsboliger i bygdene må være en del av dette. Tjenester som fysioterapi, ergoterapi, velferdsteknologi og ulike kompetanseteam må være en ambulerende tjeneste på lik linje som hjemmehjelp/hjemmesykepleie- både til hjemmeboende og i omsorgsboliger. Utfordringen ligger organisatorisk og ledelsesmessig. Det en vil – får en ofte til!

- Tjenestene skal gis på en slik måte at flest mulig kan bo lengst mulig hjemme i egen bolig.

Kommentar: En god tanke – og de fleste eldre ønsker å bo i eget hjem så lenge de kan mestre ut fra sitt omsorgsbehov. Når de flytter fra egen bolig er fordi de ønsker en mer lettstelt og sentral leilighet, – eller at de trenger mer omsorg, utover det de kan få hjemme av familie og hjemmesykepleie. Da ønsker og søker de **trygghet og omsorg** -heldøgns bemannet omsorgsbolig eller sykehjem blir derfor eneste forsvarlige alternativ.

- Midtre Gauldal skal ha nok kapasitet av boliger og aktivitetstilbud for eldre slik at flest mulig kan bo lengst mulig hjemme i egen bolig.

Kommentar. Aktiviteter vil være godt tilbud til eldre som har en god mestringsevne– og som ennå har boevne til å bo i egen bolig. Vi vil utfordre kommunen til å utvikle dagsenter og aktivitetstilbudene ved de bo- dagsentre som de allerede har- samtidig som de samarbeide med frivillige om aktivitetstilbud i hele kommunen. Frivillighetskoordinatorer og aktivitørstillinger må sees både som helsefremmende og – fremme livsgledehjem!

- Underetasjen på sykehjemmet bygges om med sikte på at 10 korttidsplasser er klare i løpet av 2020.

Kommentar: Når kom dette behovet ? En ser at liggetiden i sykehus øker – med merkostnad for kommunen Ved forrige omsorgsplan (2016-2018) – ble sykehjemsplasser redusert fra 72 – 60, der vi stilte store spørsmålstegn med avgjørelsen. Nå ønsker kommunene å bygge ut 10 nye –samtidig som de skriver at de bruker uforholdsmessig mye på drift av institusjonsplasser? En institusjonsplass koster ca. 1,1 mill. kr pr år. Her opplever vi en snakker med dobbel logikk- nei takk – men ja takk vi må allikevel! Kommunen vil samtidig ikke legge frem driftsresultat for 2019 – da tallene er usikre- og at en ikke kan bruke tall til å sammenligne omsorgstjenester. Er det ikke det dere gjøre med å legge frem mange sider med Kostratall mot andre kommuner? Det hadde vært interessant å se driftsresultatet på Singsås – første år uten nattevakt – men med innføring av ny brannvakt.

- I 2022/ 2023 vurderes det å være behov for 15-20(nye) omsorgsboliger med heldøgns bemanning. Det skal være tilgjengelige omsorgsboliger i bygdene for eldre som klarer seg selv, og det skal være mulig både med hjemmetjeneste og hjemmesykepleie. Det bør planlegges en rehabilitering av byggene både i Singsås, Budal og Soknedal.

Kommentar: *Omsorgsboliger for eldre som klarer seg selv!?* Det er ønsketenking ut fra strategien med 7 hovedprinsipp. -En flytter ikke til en omsorgsbolig før en har behov som ikke kan dekkes som hjemmeboende. Dagens situasjon i kommunenes bo – og dagsentre må vel være klar tale. Hvor mange i Soknedal og Singsås– klarer seg selv uten hjelp/omsorg?? Rehabilitering av bygningene trengs på høy tid – både i leiligheter og fellesareal.

Skal heldøgnsomsorg (15 plasser) i Soknedal også flyttes til Støren? På Singsås er det mange beboere som har behov for omsorgstjenester hele døgnet (branntilsyn 2019- minst 80% v evakuering), totalt vil dette utgjøre over 25 heldøgns plasser. Regnestykket vil gå i minus, selv med 15-20 nye omsorgsplasser på Støren!

Vi har tidligere beskrevet at innbyggere ikke vil flytte fra egen bolig før de må, eventuelt flytte til seniorbolig. En vil ikke søke seg til omsorgsbolig før en MÅ. Hjelp fra familie, venner - hjemmetjenester – velferdsteknologi strekker ikke til. Når valget er å flytte / få vedtak om omsorgsbolig vil omsorgsbehovet være større– en har kommet langt ned i mestringsstrappa – og en vil ha behov for heldøgnstjenester.

Pårørendegruppa på Singsås har nå flere års erfaring både med heldøgns bemannet og bemanning deler av døgnet på «Hjemmet». Beboere og pårørende har fått leve med den usikkerhet – utrygghet – og uforsvarlig omsorg som konsekvens av kommunens politikk og ledelse.

Vår klare mening til Midtre Gauldal kommune er: **dagens bosenter må være helgdøgnsbemannet.** Da først vil botilbudet dekke beboernes behov for trygghet og omsorg. Da kan strategien med å bo i egen bolig livet ut være en realitet.

En kan «Leve hele livet»!

For pårørendegruppa Singås bo- dagsenter

Kristin Stornes

Øystein Høen